

ԼՈՅՍԻՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

«Եկեալքս ի մտանել արեգական տեսաք զլոյս երեկոյիս»:

(ԵԲԳ Կիրականտից)

Այս Շաբաթ երեկոյեան, Կիրակմուտին, արեգակին մարը մտնելու ատենը, մեր հաւատացեալներու հոգիները կը լեցուին անիմանալի լոյսին խորհուրդով՝ տեսնելով երեկոյեան լոյսը, որ կ'աւետէ յաջորդ առաւօտեան Յարութեան լոյսը: Որովհետեւ մեր եկեղեցական օրէնքով, ինչպէս նաեւ հրեական՝ արեգակի մայրամուտէն ետք, կը սկսի յաջորդ օրը: Ինչպէս կը կարդանք Մատթէոսի Աւետարանին մէջ. «Եւ յերեկոյի Շաբաթուն, որում լուսանայր Միաշաբաթին եկն Մարիամ Մագդաղենացի եւ միւս Մարիամն տեսանել զգերեզմանն» (Մտթ. ԻԸ.1):

Ստեղծագործութեան առաջին օրը, Աստուած ստեղծեց երկինքն ու երկիրը եւ ապա ըսաւ. «Եղիցի լոյս. եւ եղեւ լոյս» (Մննդ. Ա. 3): Այս լոյսը կը յատկանշէ Աստուծոյ Բարութիւնը, սէրը եւ Գեղեցկութիւնը: «Եւ Լոյսը խաւարէն գատեց» (Մննդ. Ա. 4): Նոյն ատեն սկսաւ խաւարի եւ Լոյսի յաւիտեական պայքարը, այսինքն՝ Բարիին եւ չարին: Այս երեք գլխաւոր յատկանիշներով ստեղծուեցաւ աշխարհս:

Այստեղ անմիջապէս աւելցնենք թէ՛ այս առաջին Լոյսը չշփոթենք արեգակի լոյսին հետ, ինչպէս գիտենք ստեղծագործութեան պատմութենէն թէ՛ չորրորդ օրը միայն Աստուած ստեղծեց «արեգակը, լուսինը եւ աստղերը» (Մննդ. Ա. 16-19):

Այս աստուածային առաջին Լոյսին մասին ակնարկելով՝ Քրիստոս կ'ըսէ. «Եւ եմ աշխարհին լոյսը» (Յովհ. Թ. 5), եւ իրեն հաւատացողներուն ալ կը կոչէ. «Լուսոյ Որդիներ եւ Յարութեան Որդիներ» (Ղկա. ԺԶ. 8, Ի. 36):

Չենք կարծեր թէ որեւէ մի ուրիշ ազգ, ժողովուրդ այսօր սիրահար եղած ըլլայ լոյսին որքան մեր Հայ ժողովուրդը: Ապացոյց՝ մեր շարականագիրները, բանաստեղծները, որոնք յաճախ փառաբանած եւ երգած են լոյսի գաղափարը: Ճիշդ այս պատճառով, մեր ազգը անմիջապէս ընդունեց, հետեւեցաւ Քրիստոսի լոյսի վարդապետութեան եւ գայն պետական կրօնք հռչակեց 301 թուականին, որուն 1700 ամեակը պիտի տօնախմբուի համազգային մեծ հանդիսութեամբ եւ մեծ շուքով 2001 թուականին:

Լատինական Կաթոլիկ աշխարհը մեզմէ 13 տարիներ ետք միայն ընդունեց Քրիստոնէութիւնը, ոչ թէ՛ իրրեւ պետական կրօնք, այլ ի շարս միւս հեթանոսական կրօնքներուն: Քրիստոնեայ հաւատացեալները այլեւս պիտի կարենային իրենց կրօնքը պաշտել ազատօրէն, առանց հալածանքի:

Հայերս ըլլալով՝ ամենէն առաջ լուսոյ որդիներ, դարեր շարունակ այս լոյսի հաւատը պահելու համար շատ պայքարներ մղած ենք, պատերազմներ ունեցած ենք խաւարասէր թագաւորներու եւ պետութիւններու դէմ: Յաճախ պարտուած ենք, շատ քիչ անգամներ միայն յաղթանակ ունեցած ենք թշնամիին դէմ. սակայն երբեք չենք կորսնցուցած մեր Յարութեան Լոյսի հաւատը:

Այստեղ մի պզտիկ դրուագ մը պատմեմ ձեզի.

Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարք՝ Ամեն. Թորգոմ Արք. Մանուկեանին հետ այցելութեան գացած էինք Հ.Բ.Միութեան-Գթութեան հոգեւոր գրատունը: Այնտեղ գուգադիպութեամբ հանդիպեցանք «Սղրէս» հոգեբուժական հիւանդանոցի հիւանդապահուի՝ Սեդա Յարութիւնեանի,

որ շատ խնդրեց որ Պատրիարքը անպայման
երթար իրենց հիւանդանոցը, տեսնելու,
մխիթարելու եւ աղօթելու Արցախ-
Ղարաբաղի հաշմանդամ դարձած քաջ
մարտիկներուն ...:

Մեր ճամբու ընթացքին տեսնա՞մ
Արցախի մէջ զոհուած երիտասարդ քաջ
մարտիկներու յուղարկւորութիւնը: Շատ
յուզիչ էր պահը, մարդուն էութիւնը
ցնցելու աստիճան: Հիւանդանոց հասնելով՝
տեսնա՞մ կարգ մը հաշմանդամ մարտիկներ,
որոնք ծխելով՝ նարտի կը խաղային: Այս
մէկը յուսադրիչ էր, ի հարկէ: Սրահին մէջ
տեսնա՞մ այդ հաշմանդամները, մէկը
ձեռքը կորսնցուցած, միւսը՝ ոտքը, իսկ
ուրիշ մը՝ աչքը, ուրիշ մէկն ալ ջղային
դրութեան մէջ էր: Հագիւ կրնային մեր
արցունքը զսպել: Բարեբախտաբար մոռալ
ունէին: Պատրիարքը իր մխիթարական
խօսքին մէջ ըսաւ. «... Սիրելի եղբայրներ,
Հայ ժողովուրդի Քաջ Մարտիկներ, ինչ
վիճակի մէջ ալ ըլլանք՝ քնաւ պէտք չէ
յուսահատիլ: Յուսահատիլը հայու ոգին
չէ: Միշտ պէտք է ապաւինիլ ամենագոր
Աստուծոյ: Դուք ձեր կեանքի գնով
կռուեցա՞ք Արցախ - Ղարաբաղի
ազատագրութեան եւ Հայ ժողովուրդի
խաղաղութեան համար: Աստուած ձեզ
բոլորդ օրհնէ եւ զօրացնէ:

Պատրիարք Սրբազանին այս խօսքերէն
ոգեւորուած՝ իրենց Գնդապետը
արտասանեց Յովհաննէս Շիրազի «Հրաշք
Ոգեգալուստի» բանաստեղծութիւնը.

.....

«Հայր իմ, ասի լալահառաչ,
«Հայր յոյսից չի գատուի,
«Երդըւում եմ շիրմիդ առաջ՝
«(Ղարաբաղ) էլ կ'ազատուի:»

Նամանաւանդ մենք որ զաւակներն
եմք քաղաքաբնակ Գրիգոր Լուսաւորչին,
մեր տկարացած, յուսահատած պահերուն
մեր աչքերը սեւեռեմք լուսաւորիչ
Հայրապետին, որ 13 տարիներ շարունակ
խոր վիրապին մէջ տոկալէ ետք, յոյսի
յաղթութեամբ պսակուեցաւ ի Հայաստան
աշխարհ: Մենք ալ անկասկած պիտի
ունենանք այդ յոյսի յաղթանակը խաւարի
դէմ:

Ահաւասիկ այս անասան հաւատով
մեր հայրերը դարեր շարունակ երգած են
եւ մենք ալ ամէն կիրակմութի
արարողութեան ընթացքին՝ «Լոյս Զուարթ»ը
կ'երգենք. «Եկեալքս ի մտանել արեգական
տեսա՞ք զլոյս երեկոյիս»:

Ս. Էջմիածին, 11 Մայիս 1994
Խօսուած՝ «Խորան Լուսոյ»
հեռատեսիլէն

ՎԱԶԷՄ. ՎԴԻ. ԻԳՆԱՏԻՈՍԵԱՆ